

5. Виноградова Г. В. Міжнародне приватно-правове регулювання іноземного інвестування в позиковій формі в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2002. с. 17.

6. Юнусова П.С. Государственный заказ в экономической деятельности региона. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/gosudarstvennyy-zakaz-v-ekonomicheskoy-deyatelnosti-regiona>.

7. Жорнокуй Ю. М. Инвестиционное право : учеб. Пособие. Харків : Прометей-Пресс., 2005. 224 с.

8. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посіб. / 2-ге вид., переробл. та доп. Київ Прав. едність, 2009. 616 с.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Черняєва Дар'я Олександрівна,

молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України

The scientific work analyzes the state of financial and credit stimulation of entrepreneurship in Ukraine. It is concluded that in the context of a restraining financial and credit policy, it is necessary to create conditions for establishing international financial and credit stimulation of entrepreneurship in Ukraine.

Keywords: business stimulation, financial and credit policy, bank lending.

В работе проанализировано состояние финансово-кредитного стимулирования предпринимательства в Украине. Сделан вывод, что в условиях сдерживающей финансово-кредитной политики необходимо создавать условия для налаживания международного финансово-кредитного стимулирования предпринимательства в Украине.

Ключевые слова: стимулирование предпринимательства, финансово-кредитная политика, банковское кредитование.

Розвиток підприємництва є одним з пріоритетних завдань державної політики, оскільки виступає ключовою передумовою розвитку ефективної та конкурентоздатної економіки держави.

Невід’ємною частиною інструментарію розвитку підприємництва є стимулювання підприємницької діяльності. Умовно можна виділити наступні види стимулювання підприємницької діяльності:

- Фінансово-кредитне стимулювання
- Податкове стимулювання
- Нормативно-правове стимулювання
- Інфраструктурне стимулювання

З огляду на статистичні дані, які надані Державною службою статистики (лише до 2017 року) щодо показників структурної статистики по суб’єктах господарювання з розподілом за їх розмірами (табл. №1), дослідження стимулювання підприємницької діяльності набуває особливої актуальності.

Таблиця № 1

Показники структурної статистики по суб’єктах господарювання з розподілом за їх розмірами [1]

	Усього	У тому числі								
		Підприємства				Фізичні особи-підприємці				
		Усього	Великі	Середні	Малі	з них мікро підприємства	Усього	Суб’єкти середнього під-ва	Суб’єкти малого під-ва	з них суб’єкти мікро-під-ва
Кіл-сть суб’єктів госп-я, одиниць										
2010	2183928	378810	586	20983	357241	300445	1805118	355	1804763	1793243
2011	1701620	375695	659	20753	354283	295815	1325925	306	1325619	1313004
2012	1600127	364935	698	20189	344048	286461	1235192	361	1234831	1224315
2013	1722070	393327	659	18859	373809	318477	1328743	351	1328392	1318703
2014	1932161	341001	497	15906	324598	278922	1591160	712	1590448	1580965
2015	1974318	343440	423	15203	327814	284241	1630878	307	1630571	1626589
2016	1865530	306369	383	14832	291154	247695	1559161	281	1558880	1553041
2017	1805059	338256	399	14937	322920	278102	1466803	317	1466486	1458980

Окрему увагу у рамках даного дослідження зосередимо на фінансово-кредитному стимулюванні, оскільки на сьогодні спостерігається тенденція суперечливості стимулюючої й стримуючої фінансово-кредитної політики.

Під час дослідження стану фінансово-кредитного стимулювання підприємництва в умовах росту інфляції в Україні можна зазначи-

ти, що фінансово-кредитна політика держави може носити стимулюючий характер, при якій збільшується сукупний попит на товари та послуги, за допомогою чого забезпечується розвиток економіки або стримуючий, при якій з метою запобігання зростанню інфляції штучно створюються умови задля спаду економіки. В Україні фінансово-кредитна політика носить стримуючий характер.

Так, фінансово-кредитне стимулювання здійснюється відповідно до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22 березня 2012 року № 4618-VI та визначає такі основні види фінансової державної підтримки:

- 1) часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 2) часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- 3) надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 4) надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;
- 5) надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- 6) компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;
- 7) фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій;
- 8) інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки [2].

Більшість зазначених вище видів підтримки апелюють до кредитування, але в реаліях сьогодення підприємництво України має низку проблем, пов'язаних із доступом до фінансово-кредитних ресурсів. Зумовлено це високою вартістю кредитів, що також підтверджується опитуваннями суб'єктів господарювання, які в якості основної причини відмови від банківського кредитування називають високу процентну ставку.

Законодавцем проголошено відновлення кредитування Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування» № 2478-VIII від 03.07.2018 р. [3] (введено в дію 04.02.2019 р.), але зазначений Закон не створює стимулюючих засад для підприємців й не передбачає зменшення вартості кредитних ресурсів, а тільки створює сприятливі умови для більш безпечного надання банками кредитів, що взагалі повинно призвести до зменшення вартості кредитів, але незначного.

У таблиці №2 розглянемо процентні ставки, запропоновані банками України у 2019 р. на кредити на розвиток бізнесу в Україні строком на 1 рік.

Таблиця № 2

Рейтинг кредитів на розвиток бізнесу [4]

№	Назва банку та кредиту	Реальна % ставка (номінальна ставка, скоригована з урахуванням одноразової і щомісячної комісії при їх наявності)
1	«Ощадбанк» Поновлювана кредитна лінія	18,57
2	«ПриватБанк» Непоновлювана кредитна лінія	19,00
3	«UKRSIBBANK» Строковий кредит. Поповнення оборотних коштів	20,69
4	«Укрексімбанк» Непоновлювана кредитна лінія	21,22
5	«Укрексімбанк» Строковий кредит	21,22
6	«Credit Agricole» Непоновлювана кредитна лінія	21,85
7	«Індустріалбанк» Поновлювана кредитна лінія	22,11
8	«Індустріалбанк» Строковий кредит	22,11

№	Назва банку та кредиту	Реальна % ставка (номінальна ставка, скоригована з урахуванням одноразової і щомісячної комісії при їх наявності)
9	«Укргазбанк» Непоновлювана кредитна лінія «Програмам розвитку бізнесу у рамках співпраці з Німецько – Українським фондом»	22,35
10	«Кредобанк» Непоновлювана кредитна лінія	22,90
11	«Кредобанк» Строковий кредит інвестиційний кредит	22,90
12	«Банк інвестицій і заощаджень» Поновлювана кредитна лінія; Непоновлювана кредитна лінія	24,33
13	«Альфа-Банк Україна» Строковий кредит	25,06
14	«БТА Банк» Строковий кредит на розвиток бізнесу	27,78

Середня ефективна ставка за наведеними кредитами складає 23,14 % та є однією із найвищих в Європі. Це обумовлено тим, що фактором, який визначає формування процентних ставок за кредитами в банках України, є облікова ставка Національного банку України, яка складає 18 % річних та на яку, у свою чергу впливає високий рівень інфляції в Україні.

Для прикладу, наведемо облікові ставки центральних банків Європи, так у Великобританії 0,75 %, у Швейцарії – 0,75 %, у Данії – 0,75 %, у Чехії 2 %, у Польщі 1,5 %, у Румунії 2,5 %. Звернемо увагу на наявність навіть негативних процентних ставок, застосування яких плідно впливає на стимулювання економіки взагалі.

Різниця більш ніж суттєва, й у перспективі змін не прогнозується, оскільки, як зазначають вітчизняні аналітики, найближчим часом

істотне зменшення процентних ставок неможливе, навіть теоретично зараз кредитні ставки не можуть бути знижені. Більш того, будь-яке штучне зниження процентних ставок може мати серйозні наслідки, оскільки, якщо знизити ставку за кредитами, наприклад, до 10 % або взагалі до наведеного вище європейського рівня, почнеться різке зростання кредитування. У населення з'явиться більше коштів, і зросте купівельна спроможність. Однак, в умовах економічної кризи власного товару буде недостатньо, у зв'язку із чим збільшуватиметься імпорт й як наслідок зростатимуть девальваційні ризики. Для того щоб подолати інфляцію й девальвацію банкам прийдеться навпаки не знижати, а підвищувати процентну ставку [5].

Таку ж позицію висловлює й Національний банк України у своїх Звітах Правління Національного банку України щодо проведення грошово-кредитної політики (2018–2019 років) [6], зазначаючи, що у разі появи суттєвих загроз для зниження інфляції та для макрофінансової стабільності Національний банк може продовжити підвищення облікової ставки до рівня, необхідного для повернення інфляції до встановлених цілей на прийнятному часовому горизонті.

Отже, зважаючи на зазначене, можна констатувати, що фінансово-кредитна політика стимулювання підприємництва на сьогодні потребує державного зміщення центру уваги на міжнародне фінансово-кредитне стимулювання.

Державою повинно ініціюватися забезпечення сприятливих умов для доступу підприємців до міжнародного фінансово-кредитного ресурсу, враховуючи доволі складний механізм фінансування (високі вимоги до ділової репутації підприємця, підтверджену рентабельність на рівні 25 %, ведення фінансової звітності за міжнародними стандартами, надання переваги проектам енергозбереження або підвищення екологічних стандартів тощо) міжнародними фінансовими організаціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Показники структурної статистики по суб'єктах господарювання з розподілом за їх розмірами. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22 березня 2012 року № 4618-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 3. ст.23

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування: Закон України № 2478-VIII від 03.07.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 46. ст. 368.

4. Кредити на розвиток бізнесу в банках України. URL: <https://bankchart.com.ua/business/credit>

5. Процентные ставки по некоторым кредитам достигают заоблачных величин. URL: http://ukrrudprom.com/digest/Protsentnie_stavki_po_nekotorim_kreditam_dostigayut_zaoblachnih_.html

6. Звіт Правління Національного банку України щодо проведення грошово-кредитної політики (станом на 28 серпня 2018 року); Рішення Правління Національного банку України від 12 лютого 2019 року № 138-рш «Про затвердження звіту Правління Національного банку України щодо проведення грошово-кредитної політики в 2018 році». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr57750018>, <https://beta.bank.gov.ua/files/edGaEVNsWHSgLJk>

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ЗІ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ м. ХАРКОВА)

Завадська Ангеліна Тимурівна,
*молодший науковий співробітник НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України*

The current intensive development of the national innovation system determines the expansion of forms of interaction both between the subjects of the national innovation system and with other participants in a wide range of legal relations. In this aspect, attention is drawn to the importance of positive interaction at the regional level of local self-government bodies and subjects of the innovation system. The purpose of this article is to identify the most common and effective forms of such interaction.

Keywords: innovation activity, local council, national innovation system, startup.

Современное интенсивное развитие национальной инновационной системы детерминирует расширение форм взаимодействия как между субъек-